

*De waterkeringen, het oppervlaktewater, het grondwater en de **waterketen** zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en benaderen we als één systeem.*

Commissie-beeldnota

Registratienummer: 20.065513

De commissie adviseert het College van D&H over de criteria voor de aanbesteding van de technologie voor de nieuwbouw van de awzi HaarlemWaarderpolder.

Context

De vergadering van de Cie. Waterveiligheid en Waterketen van 1 juli 2020 was gewijd aan het leveren van input voor de aanbesteding van de technologie voor de nieuwbouw van de awzi Haarlem Waarderpolder. In dit overleg was er discussie inzake het bestuurlijk traject over de rol van de VV in de keuze van de zuiveringstechnologie. Bovendien is de wens uitgesproken om meer inzicht te verkrijgen in de zuiveringstechnologieën die in aanmerking komen voor de nieuw te bouwen awzi Haarlem Waarderpolder.

In het verlengde van het overleg op 1 juli 2020 wordt in deze notitie ingegaan op:

- De rol van de VV in de aanbesteding van de technologie;
- Mogelijke criteria voor de gunning van de technologie.
- Meer inzicht in de 3 technologieën die uit de marktconsultatie naar voren kwamen

De rol van de VV in de aanbesteding van de technologie

Als overheid is Rijnland voor aanbestedingen gebonden aan regels. Rijnland heeft daarom een aanbestedingsbeleid uitgewerkt dat is geharmoniseerd met de Nederlandse waterschappen. De uitgangspunten hierbij zijn transparantie, concurrentie en een gelijk speelveld. Het beleid is verder uitgewerkt in aanbestedingsregels.

Tot een bepaalde drempelwaarde van opdrachten mag Rijnland de regels zelf bepalen. Ontheffen daarvan is dan ook een eigen besluit dat is gemandateerd aan de directie. Voor zo'n ontheffing moet dan wel een goede grond bestaan. De accountant toetst dat achteraf.

Boven de drempelwaarde gelden de Europese regels. Ontheffing daarvan is niet mogelijk. De waarde van de aanbesteding van de technologie voor de awzi Haarlem Waarderpolder overschrijdt de Europese drempelwaarde ruimschoots. Dat betekent dat Rijnland bij wet verplicht is deze opdracht in concurrentie aan te besteden en zichzelf niet van die verplichting kan ontslaan. We mogen de technologie dus niet voorschrijven.

In specifieke gevallen is, binnen de Europese regels, een uitzondering daarop mogelijk. Voor de nieuwbouw van de awzi Haarlem Waarderpolder is onderzocht of er sprake is van zo'n uitzondering.

Om de technologie zelf te mogen kiezen staan in principe 2 wegen open:

1. De opdracht is een onlosmakelijk deel van de nieuwbouw;
2. De technologie is als enige geschikt voor het gestelde doel.

Ad 1. Onlosmakelijk deel

Bij aanbestedingen wordt onderscheid gemaakt tussen diensten, leveringen en werken. De technologie is een levering. De waarde van deze levering overschrijdt de betreffende Europese drempelwaarde fors. Het concept van de technologie kan op meerdere manieren worden gebouwd en kan daarom niet als een onlosmakelijk onderdeel van het project worden gezien. Daarmee vervalt deze optie.

Deze conclusie wordt onderschreven door onze interne juristen en de Tenderboard (zie paragraaf ingeschakelde deskundigheid).

Ad 2. Als enige geschikt

Of een technologie als enige geschikt is hangt af van de gestelde eisen. Die eisen moeten redelijk en dus verdedigbaar zijn. Het mag niet zo zijn dat de eisen alleen maar op een bepaalde manier worden gesteld om te bereiken dat alleen die ene technologie voldoet. Er zijn dus objectieve criteria nodig, zoals vastgesteld beleid of de noodzaak om aan te sluiten op al aanwezige technieken: dat doet zich nog wel eens voor bij automatisering. Voor de toe te passen technologie voor Haarlem Waarderpolder geldt dat niet. Aan de effluenteisen, die gekoppeld zijn aan het hoofddoel van de awzi, kan door meerdere technologieën worden voldaan. Dat is gebleken uit de marktconsultatie die in 2019 is uitgevoerd. Daarmee vervalt deze optie.

Deze conclusie wordt onderschreven door onze interne juristen en de Tenderboard.

Conclusie: Wettelijk gezien mag de technologie niet worden voorgeschreven.

Wel mogen redelijke randvoorwaarden worden gesteld waaraan de technologie moet voldoen. Gelet op omvang en impact van de nieuwbouw van de awzi Haarlem Waarderpolder is de VV gevraagd mee te denken met D&H in de te stellen randvoorwaarden. Daarbij is ervoor gekozen om dat te doen via de Cie Waterveiligheid & Waterketen.

De Cie WW wordt gevraagd kaders te stellen voor de criteria voor de aanbesteding. De formele besluitvorming daarover ligt bij D&H. De uiteindelijke technologiekeuze zal daarna het resultaat zijn van het aanbestedingsproces dat wordt doorlopen door het projectteam.

Gunningscriteria

Voordat wordt ingegaan op de gunningscriteria wordt kort ingegaan op het aanbestedingsproces en de daarbij ingeschakelde deskundigheid. Ook zal kort worden ingegaan op de stand van zaken.

Aanbestedingsproces

De aanpak

De aanbesteding is in drieën geknipt: de ingenieursdiensten, de technologie en de bouw, die los van elkaar gegund zullen worden.

De aanbesteding voor ingenieursdiensten valt onder een raamovereenkomst.

Met grote regelmaat wordt door ons van ingenieursdiensten gebruik gemaakt. Om te voorkomen dat telkens, voor elk project, opnieuw een aanbesteding hiervoor moet worden gedaan zijn raamovereenkomsten Europees aanbesteed voor een periode van 4 jaar voor ingenieursdiensten voor verschillende types werk (waterketen, watersysteem, waterveiligheid). Voor elke raamovereenkomst zijn 5 ingenieursbureaus geselecteerd. Deze bureaus zijn al gekwalificeerd voor het betreffende werk en tarieven zijn vastgelegd. Als er dan een concreet project is dan hoeven die bureaus alleen nog maar een offerte te doen. Dat geldt nu dus ook voor de ingenieursdiensten voor de nieuwbouw van de awzi Haarlem Waarderpolder.

De andere twee aanbestedingen zijn onderworpen aan de Europese aanbestedingsreggeving, zoals eerder toegelicht. Met name het apart houden van technologie en bouw is nieuw. Dit is gedaan op basis van dringende adviezen van andere waterschappen die vergelijkbare projecten deden en technologie en bouw integraal hebben aanbesteed. Bij een integrale aanbesteding wordt het ontwerp van de nieuwe technologie aangestuurd door de hoofdaannemer die op dat vlak niet deskundig is. Daarom wil Rijnland in samenwerking met een adviesbureau de sturing doen van:

- het ontwerpen van de technologie samen met de technologieleverancier en het ingenieursbureau;
- het vroegtijdig betrekken van de geselecteerde aannemers bij de totstandkoming van het ontwerp, wat uitvoerbaar en onderhoudbaar is.

De keuze én aanpak wordt onderschreven door de Tenderboard.

Het proces

De aanbesteding wordt in een aantal stappen uitgevoerd en eindigt met de gunning van de opdracht. De verwachting is dat er meerdere inschrijvers belangstelling hebben (> 3). Via trechtering blijven er maximaal 3 technologieën (leveranciers) over die zichzelf bewezen hebben:

- op het gebied van een awzi-project met een vergelijkbare omvang;
- met toepassing van een nieuwe/moderne technologie;
- in een gedegen samenwerking met de andere partijen (adviesbureau, aannemer en opdrachtgever).

In de laatste fase gaan de 3 overgebleven leveranciers een aanbieding doen. Die aanbieding wordt beoordeeld op een aantal gunningscriteria. D&H stelt deze gunningscriteria vast.

Ingeschakelde deskundigheid

Voor de aanbestedingen in het project is externe deskundigheid ingeschakeld. Bij aanbestedingen staan zorgvuldigheid en objectiviteit in de procedure immers voorop en het gaat hier om het grootste project ooit bij Rijnland. De ingeschakelde deskundigheid bestaat uit:

- Een gerenommeerde aanbestedingsjurist die een juridische check doet op de aanbestedingsdocumenten en daarnaast een check op integraliteit van het aanbestedingsdossier.
- Een Tenderboard is ingesteld. Deze heeft als taak om de doelmatigheid en de rechtmatigheid van alle voor de aanbesteding van belang zijnde documenten te toetsen. Pas na verwerking van hun commentaar worden de documenten op TenderNed gepubliceerd. De Tenderboard bestaat uit 3 leden met elk een expertiseveld:
 - Een senior advocaat, mediator, aanbesteding-, bouwrecht- en contractrechtjurist. Zij brengt hoofdzakelijk de contractuele en juridische expertise in vanuit haar jarenlange projectervaring opgedaan zowel nationaal en internationaal;
 - Een senior consultant die de commerciële expertise inbrengt vanuit het belang van marktpartijen. Hij is ervaringsdeskundige op het NEREDA-project AWZI Utrecht als projectdirecteur bij de aannemer;
 - Programmamanager wateropgave van Waternet die tevens technoloog is en expertise inbrengt vanuit de ICEAS-installatie AWZI Weesp.
- Een probiteitsfunctionaris. Dit is een onafhankelijke derde die ervoor moet waken en borgen dat het proces voor de aanbestedingen van de technologie en de bouw conform de afspraken en regels verloopt. Daarbij treedt deze tevens op als vertrouwenspersoon voor gegadigden/marktpartijen. De Tenderboard heeft de aanstelling van de probiteitsfunctionaris zeer positief ontvangen.

Gunningscriteria

Het voorstel voor de mee te wegen aspecten is:

1. Prijs 25%

De procesautomatisering is een belangrijk onderdeel van de technologie. Daaraan zijn vaak hoge beheer- en onderhoudskosten verbonden bij een relatief lage initiële investering.

Voor de beoordeling op de prijs van de inschrijving ligt het daarom voor de hand om niet alleen te beoordelen op de investeringskosten, maar ook de beheer- en onderhoudskosten mee te wegen: het beoordelen van de levensduurkosten geeft een completer beeld. Er wordt gerekend met de bij Rijnland afgesproken afschrijvingstermijnen.

Het College stelt voor om bij de beoordeling van de prijs uit te gaan van de levensduurkosten en deze voor 25% te laten meetellen in de beoordeling.

2. Duurzaamheid 25%

In het coalitieakkoord staat dat met de aanpak van de zuivering op Haarlem Waarderpolder er een moderne installatie ontstaat als voorbeeld voor de toekomst. Daarom waarderen we duurzaamheid in de aanbesteding

De beoordeling op duurzaamheid zal gebeuren op 5 aspecten:

- **Energie 7 %**
In een traditionele awzi is de beluchtingsstap de kern van het verwijderen van de vervuiling; deze stap is verantwoordelijk voor minstens de helft van het energieverbruik. Een nieuwe technologie is een alternatief voor het zuiveren van afvalwater en heeft dus grote invloed op het energieverbruik. Bovendien is de awzi Haarlem Waarderpolder door zijn omvang van groot belang om de stap naar energieneutraliteit te zetten. Energie zal daarom het belangrijkste kwalitatieve gunningscriterium moeten zijn.
- **Chemicaliën 3.67 %**
Voor sommige verwijderingsprocessen zijn voor een goed verloop en rendement chemicaliën nodig. Beperking van het gebruik van chemicaliën draagt direct bij aan duurzaamheid.
- **Ruimtegebruik 3.67 %**
Het ruimtegebruik van de technologie is om 2 redenen van belang. Een kleiner ruimtegebruik leidt enerzijds tot een kleinere CO2-footprint en anderzijds blijft er meer terrein beschikbaar voor andere doeleinden, zoals bijvoorbeeld zonnepanelen.
- **Terugwinnen grondstoffen 3.67 %**
Terugwinnen van grondstoffen draagt bij aan de circulariteit. De mogelijkheid om deze grondstoffen terug te winnen is daarom een relevant criterium.

- Gasopbrengst 7 %

Biogas levert een positieve bijdrage aan de energiebalans van de awzi en dus aan de stap naar energieneutraliteit. De stikstofuitstoot kan echter negatief beïnvloed worden afhankelijk van de manier van verwerken. Beide aspecten zijn van groot belang. De gasopbrengst wordt beoordeeld op de som van de effecten van deze 2 aspecten.

*Het College stelt voor om de technologieën op deze 5 duurzaamheidsaspecten te beoordelen en voor 25% te laten meetellen in de beoordeling.
Hierbij tellen energie en gasopbrengst zwaarder (tweemaal) dan de 3 andere aspecten*

3. Kwaliteit 30%

De kwaliteit wordt gedefinieerd als "een werkende zuivering".

De 3 technologieleveranciers die een aanbieding mogen doen zullen daartoe een aanbiedingsontwerp opstellen. Op basis van dat ontwerp zal de aanbidding worden beoordeeld. Speciaal aspect is de afstemming tussen de waterlijn (daar zit de technologie) en de sliblijn. In de sliblijn komt water vrij dat retour gaat naar de waterlijn. Dat is verhoudingsgewijs veel water, omdat niet alleen slib van Haarlem Waarderpolder wordt behandeld maar van veel Rijnlandse awzi's.

Om verzekerd te zijn van een goede kwaliteit is van belang te weten hoe de technologieleverancier gaat borgen dat het ontwerp zal leiden tot een awzi die voldoet aan de gestelde eisen en die duurzaam, kosten efficiënt en toekomstbestendig is.

Het college stelt voor om de kwaliteit voor 30% te laten meetellen in de beoordeling.

4. Projectbeheersing 20%

Om de nieuwbouw awzi Haarlem Waarderpolder goed te laten verlopen is projectbeheersing van groot belang. Dominante factoren daarbij zijn de samenwerking tussen partijen (Rijnland, adviesbureau, technologieleverancier en aannemer) en de projectbeheersing. Het aspect samenwerking als dominante factor zal in het plan van aanpak beschreven moeten worden op dusdanige wijze dat dit in combinatie met een goede projectbeheersing Rijnland vertrouwen moet geven dat we een partij selecteren die naast de beste technologie en managementvaardigheden ook in staat is om een duurzame projectsaamenwerking aan te gaan, waar het realiseren van een gezamenlijk projectbelang altijd voorop staat. Deze aspecten zullen daarom worden meegewogen in de beoordeling.

Het College stelt voor om de projectbeheersing voor 20 % te laten meetellen in de beoordeling.

Zuiveringstechnologieën

Om een voorbeeld voor de toekomst te zijn is de insteek om een nieuwe/moderne technologie toe te passen. Het hele aanbestedingsproces, waaronder de gunningscriteria, is daar dan ook op gericht. Daarom zal daarin ook stevig aandacht zijn voor de duurzaamheid.

Uit een marktconsultatie in het najaar van 2019 kwamen onder andere onderstaande drie technologieën naar voren. Deze consultatie biedt overigens geen garantie dat één van deze drie technologieën de aanbesteding zal winnen. De markt is continu in beweging en in het proces kan blijken dat ook andere technologieën (wellicht zelfs traditionele) voldoen aan onze eisen.

Uit de marktconsultatie kwamen naar voren:

1. Nereda

Is een Nederlands product. De technologie wordt thans op 11 locaties in Nederland gebruikt; bij 6 waterschappen en diverse industrietakken. Wereldwijd wordt de technologie op circa 70 locaties gebruikt.

2. ICEAS

Uit de Verenigde Staten. De technologie draait momenteel op een tweetal locaties in Nederland en wordt wereldwijd, met name in de Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, al meer dan 1000 keer toegepast.

3. BIOCOS

Uit Oostenrijk en is met name in Duitsland en Oostenrijk een beproefde methode.

De drie technologieën kennen ieder voor- en nadelen. Op prestaties (effluentkwaliteit) scoren de technologieën vergelijkbaar, echter o.a. qua kosten en ruimtebeslag bestaan verschillen. Alle in beeld zijnde technieken zijn duurzaam en voldoen aan de geldende normen en richtlijnen.

In onderstaande tabel wordt inzicht verschaft in de verschillen.

Technologie	NEREDA		ICEAS		BIOCOS
Compacte bouw (ruimtebeslag)	Ja, tot 25%		Ja, tot 50%		Ja, tot 50%
Verzonken bouw mogelijk	Ja		Ja		Ja
Flexibiliteit in grootte	Ja		Ja		Ja
Flexibiliteit in aantal reactoren	Ja		Nee		Nee
Gevoeligheid vervuiling influent	Ja		Nee		Nee
Intern hydraulisch leidingwerk	Veel		Beperkt		Geen
Bewegende delen	Ja		Ja		Geen
Beproefde technologie	Ja		Ja		Ja
Toepassing in Nederland	11		1		0
Energie gebruik t.o.v. conventioneel	Ja, tot 40%		Ja, tot 50%		Ja, tot 50%
RWA/DWA verhouding	Acceptabel		Beperkt		Onbekend

Korte toelichting:

- Compacte bouw: in relatie tot traditionele bouw;
- RWA: staat voor RegenWaterAfvoer; Nereda is daarvoor het meest gevoelig; dat betekent dat het voldoen aan de eis voor zwevende stof extra inspanning kan vergen
- DWA: staat voor DroogWeerAfvoer.

Ondanks de marktconsultatie moet naast bovengenoemde drie technologieën niet worden uitgesloten dat er ook nog andere nieuwe/moderne worden aangeboden.

Bijlage – Beantwoording vragen en opmerkingen uit de Cie Waterveiligheid & Waterketen 1 juli 2020

1. Wat is de verhouding tussen prijs en kwaliteit?

Zie het hoofddocument.

2. Uit het stuk maak ik op dat we verwachten dat veel partijen zich zullen inschrijven.

De uitvraag is zo specialistisch dat het aantal leveranciers beperkt is. Dat laat de marktconsultatie ook zien.

3. Er wordt naar mijn mening van veel partijen (5) gevraagd om een visiedocument op te stellen.

In de aanbesteding van de Technologie Leverancier vindt een trechtering plaats; de laatste stap is van 3 naar 1 technologieleverancier. Van deze 3 leveranciers zal een visie op de samenwerking worden gevraagd.

4. Er wordt een minicompetitie gestart voor het advies. Zit RHDHV ook bij de partijen waar advies aan wordt gevraagd?

Het hoogheemraadschap heeft advieswerkzaamheden voor zuivering-technische-werken reeds in een eerder stadium op de markt uitgevraagd. Gekwalificeerde partijen maken onderdeel uit van dit "raamcontract". Naast RHDHV maken nog 4 andere partijen deel uit van het raamcontract.

5. In het stuk wordt ook gesproken over de zuivering als voorbeeld voor de toekomst.

De zuivering van de toekomst maakt een bewuste sprong in de tijd met de daarbij horende kosten. Denk hierbij aan een moderne technologie en een minimale footprint bij de bouw en exploitatie met grote aandacht voor het milieu. Het maken van drinkwater is niet opgenomen in het programma van eisen.

6. Het instellen van een klankbordgroep lijkt mij geen slecht idee.

In de vergadering van de VV op 13 mei 202 is besloten om geen Klankbordgroep met vertegenwoordigers uit de verenigde vergadering in te stellen. De portefeuillehouder volgt dit voorstel op. Het staat de verenigde vergadering uiteraard vrij om op het besluit van 13 mei terug te komen.

7. De VV heeft achtergrondinformatie gemist over het al gelopen proces.

Zie het hoofddocument.

8. Met wat voor doel is de marktconsultatie uitgevoerd en wat is de consequentie?

Een marktconsultatie beleg je om partijen de gelegenheid te geven om o.a. kennis te nemen van het voornemen van een werk, in dit geval dus de awzi HWP. Aan de markt wordt uitgelegd wat het voornemen is met de eisen en wensen. De markt kan de aanbestedende partij (Rijnland) bevragen en aangeven wat de (on)mogelijkheden zijn. Uit onze marktconsultatie is gebleken dat er minimaal 3 technologieën zijn die aan onze eisen kunnen voldoen. Een marktconsultatie maakt onderdeel uit van een reguliere aanbesteding en kan worden toegepast bij kleine of grote werken en heeft géén verdere consequenties voor het aanbestedingsproces.

9. Er mag juridisch gezien niet gekozen worden voor een "merk" maar wel kunnen we voorwaarden, wegingen meegeven.

Het is correct dat er slechts bij hoge uitzondering een merk mag/kan worden voorgeschreven. Dat mag niet bij de bouw van de awzi HWP. In de uitvraag kan wel (beperkt) richting worden gegeven aan bepaalde aandachtgebieden. Zie bijvoorbeeld de gunningscriteria genoemd onder Duurzaamheid in het hoofddocument.

10. Wie doet wat in het proces.

Zie het hoofddocument.

11. Hoe krijgen de diverse aandachtspunten een plaats binnen de aanbesteding?

Zie het hoofddocument.